

آسمان و زمین

سخن میگویند

یکی از شخصیت‌های برجسته حوزه علمیه قم که از آغاز انتشار این نشریه میل داشتیم از آثار قلمی ایشان استفاده شود ، دانشمند ارجمند جناب آقای حسین نوری بودند ولی متأسفانه بواسطه موانعی که در پیش داشتند نتوانستند پیشنهاد ما را بپذیرند .

اینک که موانع ایشان تا حدودی مرتفع شده و از طرفی چند ماهی است خوانندگان نشریات دینی از مطالعه آثار فکری و قلمی ایشان محروم مانده‌اند و در ضمن جمعی از خوانندگان این نشریه از ما خواستند که از آثار قلمی معظم له بهره‌مند شوند؛ ما هم روی علاقه‌ای که با ایشان داشتیم و محرومیت اجتماع را از نوشته‌های علمی و در عین حال ساده و روان این دانشمند روانه میدانستیم تقاضای خوانندگان و دعوت خود را با ایشان اطلاع دادیم .

اینک ، خوشوقتیم که با کثرت مشاغل علمی و فکری که داشتند تقاضای خوانندگان و دعوت ما را بپذیرفتند و مقاله با ارزش زیر را در اختیار ما قرار دادند . ما از بذل توجه این دانشمند گرامی سپاسگزاری نموده و دوام تأییدات ایشان و سایر همکاران دانشمند و ارجمند خود را از درگاه حضرت احدیت خواستاریم و امیدواریم از این پس بتوانیم از آثار با ارزش ایشان نیز خوانندگان محترم را بهره‌مند سازیم .

* نظام موجودات

* نمونه‌ای از تعبیرات آسمانی

* (۷۵۰)، آیه قرآن

* تنهاتاریخ تکرار نمیشود

* از ۴۴ ساعت تا ۴۰۰ میلیون سال

* قرآن و نظام مکرر

نخستین درس

اولین کلمه‌ای که پیمبران الهی بگوش بشر خوانده‌اند ، کلمه «خدا»

است ، کلیه انبیا دعوت خود را از این کلمه آغاز کرده اند و ایمان بخدا را اساس تعلیمات خود معرفی نموده اند .

پیغمبران خدا که معنای آزادی فکر هستند ، هرگز نخواستند عقیده توحید را بدون منطوق و دلیل بر انسان تحمیل کنند ، بلکه ایمان را بر اساس تحقیق و استدلال استوار ساخته اند .

يك امتیاز درخشان

یکی از امتیازات بزرگ دین مقدس اسلام نسبت به سایر ادیان آسمانی این است که دلائل فراوان و محکمی در زمینه اثبات صانع اقامه میکند ، بطوریکه هر فرد با انصاف در برابر آن دلائل قانع و خاضع میگردد .

در اسلام بطور کلی روشترین راه استدلال برای خداشناسی دورا است :

نظام موجودات

قرآن مجید که سرچشمه تعلیمات اسلام است ، افکار بشر را پدیددهای منظم اینجهان مکرر متوجه میکند و از گردش منظم شب و روز و ماه و سال ، تابش خورشید و ماه ؛ طلوع و غروب منظم ستارگان ، عجایب و اسرار زمین ، سخن میگوید ، زندگی اسرار آمیز انواع جانوران را با اندامهای ظریف و اعضاء گوناگونی که دارند گوشزد میکند ، وزیدن بادهای ، تشکیل ابرها ، ریزش برف و باران ، جفت بودن موجودات اینجهان ، اهمیت کوهها ، سیر کشتیها ، تکوین و تکامل حنین و بالاخره خلقت حیرت انگیز انسان را خاطر نشان میسازد و از این تذکرات چنین نتیجه میگیرد : کلیه موجودات این عالم دارای نظم و میزان و محاسبه است ، و همین نظمها و نقشهها و حسابها قاطعترین و روشنترین دلیلی است که پدید آورنده اینعالم صانعی است دارای علم و قدرت که جهان را طبق میزان و محاسبه آفریده است .

قرآن ، در اتخاذ این طریق برای استدلال چنانکه می بینیم ابتکار بسیار شگفتی بکار برده است .

زیرا استدلال خود را بر اساس فلسفه خیالی و راههای پر پیچ و خمی که حتی قرنها بعد از نزول قرآن معمول بود مبتنی نکرده ؛ بلکه مکرر آشوبمندان را دعوت بمطالعه در آثار طبیعت و موجودات محسوس اینجهان میکند تا کتاب

پراسرار عالم هستی را بخوانند و آثار نظم و حکمت را در سیمای موجودات محسوس اینجهان به بینند و از این راه بعلم و حکمت آفریننده آنها پی ببرند. قرآن میگوید: ذرات و عناصر اولیه اینجهان طبق محاسبه و نظم باهم ترکیب گشته و اصلادزه‌ای از موجودات گزاف و بدون حساب بوجود نیامده، و در هیچ گوشه‌ای از اینجهان بزرگ، هرج و مرج و خلل وجود ندارد: **فارجع البصر هل ترى من فطور (۱)** یعنی بادیده دقت مکرر در نظام آفرینش نگاه کن آیا هیچ بی‌نظمی و خلل در آن مشاهده میکنی؟

نمونه‌ای از تعبیرات آسمانی

در قرآن تعبیراتی که مردم را بنظر و تفکر و دقت ترغیب میکند بسیار است، برای نمونه باین کلمات آسمانی توجه کنید:

قل انظروا ماذا فی السموات و الارض (۲) یعنی: « بگو کلیه موجودات را بدون استثنا از صفحه آسمان تا دل زمین مورد نظر و دقت قرار دهید، فلینظر الانسان هم خالق (۳) یعنی انسان فکر کند که از چه آفریده شده است؟

فلینظر الانسان الی طعامه اناصبنا الماء صبا ثم شققنا الارض شقا (۴)

یعنی « انسان در قوت و غذای خود فکر کند، ما از آسمان باران فرو ریختیم و زمین را شکافتیم »

اقلم ینظر و الی السماء فوقهم کیف بنیناها و زیناها و ما لها من فروج (۵)

یعنی آیا با آسمانی که در بالای سر آنها واقع گردیده است نگاه نمیکنند که چگونه آنها را برافراشته و بزینت ستارگان آراسته ایم و هیچ خللی در آن راه ندارد؟

(۱) سوره ملک آیه ۳

(۲) سوره یونس؛ آیه ۱۰۱ (۳) سوره طارق، آیه ۴ (۴) سوره عبس؛

آیه ۲۳-۲۵ (۵) سوره ق، آیه ۵

افلاینظرون الی الابل کیف خلقت والی السماء کیف رفعت والی الجبال کیف نصبت والی الارض کیف سطحت (۱)

یعنی «آیا نمی بینند شتر چگونه آفریده شده (۲) و آسمان چگونه برافراشته شده و کوهها چگونه استوار گردیده و بساط زمین چگونه گسترده شده است؟»

۷۵۰، آیه قرآن

قرآن کریم همانطور که گفته شد از لحاظ استدلال برای اثبات صانع بسیار غنی است، و تعداد کلیه آیاتی که در این زمینه است به ۷۵۰ آیه بالغ میشود (۳) که در طی این آیات این حقیقت تأکید شده است که :

نظامهای دقیق و حیرت انگیزه وجودات اینعالم دلیل روشنی است که در مآورای این تشکیلات منظم و موزون یک مبدء علم و قدرتی وجود دارد که او طراح و مهندس سازمان عظیم خلقت است و هرگز تصادف کور و کر و علل فاقد شعور از عهده تنظیم و تقدیر این نظام جالب و اسرار آمیز بر نمیآید .

تنها تاریخ تکرار نمیشود

این را میدانیم که تاریخ تکرار میشود یعنی حوادث اجتماعی که در طول تاریخ بشریت مکرراً بوقوع می پیونددنوعاً از یک عده علل و عوامل معینی سرچشمه میگردد و همان عوامل موجب تکرار آن حوادث میگردد ولی باین نکته هم باید توجه داشته باشیم که این مطلب اختصاص بتاریخ ندارد بلکه پدیدههای این عالم اغلب مکررات است باین معنی که پدیدههای تکوینی روی حساب بسیار دقیق و دوره معینی تکرار میگردند و این موضوع در اصطلاح حکما «نظام مکرر» نامیده میشود .

نظام شب و روز، بهار و پائیز، تابستان و زمستان؛ تابش خورشید و ماه؛ طلوع و غروب ستارگان و روئیدن گیاهان، نمونه ای از نظام مکرر این عالم است

از ۳۴ ساعت تا ۴۰ میلیون سال

زین در ظرف ۲۴ ساعت یک دوره حرکت وضعی خود را پایان میرساند و مانند فرقه بزرگی بسرعت بر گرد خود میچرخد و در نتیجه شب و روز بوجود میآید و در ظرف تقریباً ۳۶۵ روز و ۶ ساعت یک مسافت ۹۴۲ میلیون کیلومتری (۴)

(۱) سوره غاشیه: آیات ۱۶-۲۰ (۲) هر چند در خلقت شتر نکات فراوانی موجود است ولی تذکر آن مخصوصاً از این لحاظ است که در محیط نزول قرآن مردم بیشتر با آن مأنوس بوده اند و گرنه منظور اصلی این است که در زندگی اسرار آمیز کلیه جانوران دقت و تفکر کنند .

(۳) تفسیر طنطاوی ج ۱ ص ۷ چاپ دوم (۴) ص ۱۳ دنیای ستارگان

را با سرعت هر ثانیه ۳۰ کیلومتر، بدور خورشید طی می‌کند و موجب پیدایش فصل‌ها و چهارگانه سال می‌گردد و در حقیقت آنچه که ما را کثرت زمین سال می‌نماید، جزئی است از مسافت فضائی و طی ۹۴۲ میلیون کیلومتر مسافت چیز دیگری نیست ۱.

این نظم که در هر سال یکمرتبه تجدید می‌شود اختصاص بزمین ما ندارد و در کلیه سیارات نگاهانه همین وضع یعنی گردش بدور خورشید با تفاوت منظمی انجام می‌گیرد: عطارد که نزدیکترین ستاره است تقریباً در هر ۸۸ روز مشتری که بزرگترین سیاره است و ۱۳۰۰ برابر زمین حجم دارد و آنرا مظهر شکوه و جلال آسمان می‌نامند در ۱۱ سال و ۳۰۵ روز و بالاخره پلوتون که آخرین سیاره و دورترین اعضاء خاندان منظومه شمسی ما است در ۲۴۹ سال یکمرتبه بدور خورشید می‌گردد (۱).

تا آن اندازه که علم و دانش روز افزون بشر در باره اوضاع و حرکات اجرام آسمانی پیشرفت کرده است باین نکته اساسی پی برده است که کلیه حرکات و اوضاع آنها تابع همین نظام است یعنی نظم حرکت همه آنها «نظم مکرر» است. و این نظم با اندازه ای دقیق است که منجمین دهها قبل حساب خسوف و کسوف را تعیین می‌کنند.

خورشید در عین حال که در مرکز منظومه شمسی قرار گرفته و سیارات و اقمار آنها همه در گرد این منبع نور و حرارت طواف می‌کنند، خود دارای حرکت وضعی است که در هر ۲۵ روز یکمرتبه بدور محور خود می‌گردد (۲) ولی جریان گردش منظومه شمسی بگرد مرکز کهکشانی، بسیار حیرت انگیز است باین معنا که منظومه شمسی با اینکه در حدود ۴۰ هزار سال نوری (۳) از مرکز کهکشان، فاصله دارد در گرد این مرکز با سرعت ۸۰۰ هزار کیلومتر در ساعت حرکت می‌کند (۴) ولی این مدار با اندازه ای بزرگ است که در ۲۰۰ میلیون سال یکمرتبه خورشید با سیاراتش آنرا می‌پیماید! (۵)

(۱) و (۲) صفحه ۲۱۸ و ۲۳۱ کتاب از جهانهای دور

(۳) نور در هر ثانیه ۳۰۰ هزار کیلومتر و در دقیقه ۳ میلیون فرسخ راه طی می‌کند مقدار سیر نور در مدت یکسال «سال نوری» می‌نامند و آنرا مقیاس مسافت فاصله‌های آسمانی قرار داده اند.

خورشید و سیارات از اول پیدایش خود تا کنون فقط ۲۰ مرتبه این مدار را

(۴) ص ۲۴۶ مرزهای نجوم (۵) ص ۱۴۶ دنیای ستارگان

پیموده اند! (۱)

قرآن و نظام مکرر

هر چند نظام در هر موردی که باشد دلیل بارزی بر علم و قدرت ناظم آن بشمار میرود ولی نظامهای مکرر دلالت قاطعتر و روشنتری بر وجود ناظم خود دارند و شاید به همین جهت است که کتاب آسمانی مادر مورد اثبات صانع بی‌شتر روی «نظم مکرر» تکیه میکند و اغلب باین نظم استدلال مینماید در این موضوع برای نمونه در این چند جمله دقت کنید :

۱ - **يَقْلِبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ (۲)**
یعنی خداوند شب و روز را میگرداند و همین موضوع برای صاحبان بصیرت عبرت بزرگ است .

۲- **«الشمس والقمر بحسبان (۳)»** - یعنی گردش ماه و خورشید دارای حساب است»

۳- **«فانظر إلى آثار رحمت الله كيف يحيي الأرض بعد موتها (۴)»**
با آثار رحمت پروردگار نگاه کن چگونه زمین را پس از مرگ زنده میکند

۴ - **«والقمر قدرناه منازل»** یعنی گردش ماه را در منازل معینی مقدر کردیم؛ میدانیم که ماه در ظرف یکماه جلوه‌های مختلفی بخود میگیرد : اول ماه بصورت هلال و در هفتم بشکل نیم‌دایره و در میانه و در شب چهاردهم «بدر» تمام میگردد و بعد از آن رفته رفته ضعیف میشود و باز بصورت نیم‌دایره در می‌آید و سپس ضعیفتر میشود و بالاخره ناپدید میگردد و در ماه بعد باز در افاق غربی، خود نمائی میکند ولی این نظام مکرر با اندازه‌ای دقیق است که حتی دقیقه و ثانیه بلکه کمتر از آن را نیز حساب کرده اند منجمین میگویند :

ماه و خورشید در اول یک برج از بروج آسمان (برج حمل مثلاً) که در این ماه قرار بگیرند تماماً بعد که بهمان موضع یعنی باول همان روز برسند ۳۹ روز و ۱۲ ساعت و ۴۴ دقیقه و ۳۰ ثانیه و ۳ ناله و ۹ رابعه و ۳۶ خامسه است (۱) !!
اکنون با کمال خضوع و بصیرت باید اعتراف کنیم که **الشمس والقمر بحسبان صدق الله العظيم**

(۱) ۲۴۶ مرزهای نجوم (۲) سوره نور آیه ۴۴ (۳) سوره رحمن آیه ۵
(۴) سوره روم آیه ۵۰ (۵) سوره یس آیه ۳۶
(۶) یکساعت را به ۶۰ دقیقه و دقیقه را به ۶۰ ثانیه و ثانیه را به ۶۰ ناله و به همین ترتیب تقسیم کرده‌اند و مدتی که برای وضع خورشید و ماه ذکر شده است از «زیج بهادری» اخذ گردیده است .